

"... Bir Yol Bulabilen (Gücü Yeten) Lerin Beytullah'ı Ziyaret Etmeleri, Allah'ın İnsanlar Üzerinde Bir Hakkıdır..."

Muhterem Müslümanlar,

İbadetler bedenî, mâlî ve hem bedenî - hem mâlî olmak üzere başlıca üç türdür. Namaz ve oruç bedenî ibâdet, zekât ise mâlî ibâdettir. Hacca gelince, bu, hem mâlî, hem de bedenî bir ibadettir. Bu ibadetin yerine getirilmesi hem servete, hem sıhhat ve kuvvete, hem de yol emniyetine bağlıdır.

Hac, islâmın beş mühim esasından biri olup ömür boyunca bir defa yapılacak ve lüzumlu bazı şartları taşıyanların geciktirmeksizin hemen yapacakları bir ibâdettir. Bu ibâdeti yerine getirmek hem bedence olan sıhhat ve selâmete, hem de mâlî varlığa şükranda bulunmak demektir.

Bu ibadet ile, bulûğa ermiş, akıllı, hür, zengin, sıhhatte bulunan müslümanlar mükelleftirler. Yolda emniyetin bulunması, bir kimsenin hapsedilmiş veya cebren menedilmiş olmaması da gereklidir. Hac için asgari 18 saatlik bir yolculukta bulunacak kadınlar için yanlarında kocaları veya ömür boyu mahremi olan âkil, baliğ bir erkeğin bulunması, eğer kadın kocasından boşanmış veya kocası ölmüş ise iddetinin bitmiş olması da şarttır.

Hac, şer'an, muayyen bir mekânı (Kâ'be-i Muazzama ve Arafat Dağını) muayyen bir zamanda (hac aylarında yani Şevval ve Zilka'de ayları ile Zilhiccenin ilk on gününde) belli fiillerle ziyaret etmek demektir. Belli fiiller' ise Zilhiccenin 9. günü olan arefe gününde Arafat denilen yerde bulunmak şartıyla. Ka'be-i Muazzama'yı tavaf etmek ve Safa ile Merve arasında sa'y etmektir.

Hac farz, vâcib ve nafil olmak üzere 3 kısma ayrılır:

Farz olan hac. Belli şartları üzerinde toplayan bir müslümanın ömründe bir defa eda etmek zorunda olduğu, İslâm'ın beş esasından biridir.

Vacip olan hac. Adanan hac ile başlanmışken bozulan veya yarıda bırakılan haccın yerine yapılması gereken haccdır.

Nafil olan hac. Buluğa varmadığı için mükellef olmayan birinin veya farz olan borcunu yerine getirmiş olan bir müslümanın yapacağı diğer haclardır.

Bu taksimden yanısıra hac bir de ifrâd, temettü' ve kıran hacları olmak üzere üç'e ayrılır :

— ifrâd haccı, umreye bitişik olmaksızın yalnız başına yapılan farz, vacib veya nafil hac olup, bu hac nevi için ihrama girerken yalnız hacca niyet edilir.

— Temettü' haccı, hac mevsiminde önce umre için ihrama girilip bu yapıldıktan sonra aynı mevsimde, memlekete dönülmeden tekrar usulü dairesinde yapılan ve haccı ifrâddan efdal olan bir hac nev'idir.

— Kıran haccı ise hac aylarından önce veya o aylar içinde, mîkâttan önce veya mîkâtte umre ve hac arası bir ihram, bir niyetle cemedilmek suretiyle umreyi müteakib usulü dairesinde ifa edilen ve temettü' haccından efdal olan bir hac nev'idir.

Haccın farziyeti kitap, sünnet ve icmâ ile sabit olup inkâr eden dinden çıkar. Kur'ân-ı Kerîm'de "... Bir yol bulabilen (gücü yetenlerin Beytullahı ziyaret etmeleri, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır..." buyrulur (1). Peygamber Efendimiz (S.A.S.) de "Ey insanlar, üzerinize hac farz kılındı, haccediniz..." buyurmuşlardır.

Haccın iki rüknü vardır. Biri Zilhiccenin dokuzuna tesadüf eden Arefe gününün zeval vaktinden Kurban Bayramının ilk gününün şafak anına kadar olan müddetin her hangi bir anında velev bir dakika da olsa durmaktır. Diğer rüknü ise Mekke-i Mükerrreme şehrinde bulunan, bütün ehl-i İslâmın kıblegâhı ve beytullah olan Kâ'be-i Muazzamayı Arafat'ta vakfeden sonra. Kurban Bayramının ilk gününün tulü-fecrinden başlayarak hayatın son gününe kadar uzayan müddetin herhangi bir parçasında ziyaret tavafını yapmaktır. Fakat bu tavafın vâcib olan vakti Kurban Bayramının ilk üç günüdür.

Belirli mîkâtlerde (dışarıdan gelen kişiler için ihrama girmeye mahsûs beş mevkide) erkeklerin dikişli giyeceklerden soyunup ihrama girmeleri (temizlenip yıkanma veya abdest alma, iki rekat namaz kılma ve telbiyeden sonra bir peştemal kuşanıp üzerine bir omuz havlusu alarak, baş ve ayaklarını açık bulundurarak, şâir zamanda mübâh olan bazı fiilleri, ihram elbisesi içinde bulunduğu müddetçe yapmaktan sakınmak) şarttır. İhram, Beytullah için bir ta'zîm alâmeti olduğundan hac ve umre kasdında bulunmayan, meselâ ticâret için dışarıdan gelen bir müslüman da Mekke-i Mükerrreme şehrine ihramsız giremez. Kadınlar elbiselerini çıkarmaz, baş ve ayaklarını açmaz ve telbiyede seslerini yükseltmezler, ihram, hacca veya umreye yahut da hac ile beraber umreye niyet edip telbiyede bulunmakla vücuda gelir. Telbiyenin mânâsı şudur - "Allahım, ben Senin emir ve fermanına her zaman itaat ederim. Senin ortağın yoktur. Davetine dâima hulûs ve sadâkatle icabet ederim. Şüphe yok ki hamd, nimet ve mülk sana mahsustur; senin şerikin yoktur."

Muhterem müminler,

Haccın hikmet ve faydaları bir hutbe çerçevesine sığmayacak kadar çoktur.

Haccdan sonra veya önce, "Benim namaz kıldığımı gördüğünüz şekilde namaz kılınız" ve "Hac menâsikini benden alınız-buyuran, namazı, haccı, diğer ibadetleri, bütün hayır ve faziletleri, hak ve hakikatleri, hakiki medeniyeti bize öğreten, hidayet ve saadetimize vesile olan, mukaddes İslâm dinini ve mübarek Kur'ân-ı Kerîmi tebliğ eden, nebî ve resullerin sonuncusu Peygamber Efendimize teşekkür olarak, ravza-i mutahharasını mescidi şeriflerini, kabr-i saadetlerini ve vahy-i ilâhînin son tecelligâhı olan, sinesinde İslâmiyetin binlerce mukaddes hatırasını saklayan Medine-i Münevvereyi ziyaret etmeyi de ihmal etmemelidir.

Özetlemek gerekirse, hac ibadeti ömürde bir defa olmak hasebiyle, herkesin bilemeyeceği ve hatırda kalamıyacak kadar teferruatlı bir ibadet olduğundan, hacca gidecek olan her müslüman haccın nevileri, farziyetinin şartları, edasının vücubundaki şartlar ile sıhhatinin şartları, haccın rükünleri, tavafın mahiyeti ve nevileri, ihram ve mikatler, haccın vacibleri. sünnetleri ve âdabı, umre, hacc-ı ifrâd, hacc-ı temettü' ve hacc-ı kıran, hacla ilgili yasaklar, hedy ve benzeri meseleleri, ayrıca Peygamber Efendimizin kabr-i şeriflerini ziyaret âdabını fıkıh ve ilmihâl kitaplarından teferruatıyla öğrenip ondan sonra yola çıkmalıdır.

(1) Al-i İmran 97